

ДАЙДЖЕСТ ЕКОЛОГІЧНИХ НОВИН

15 – 30 вересня 2023 р.

В УКРАЇНІ:

В Україні впроваджують розширену відповідальність виробника: Уряд схвалив законопроект “Про упаковку та відходи упаковки”

Документ є складовою загальної реформи управління відходами в Україні. Його реалізація дозволить покрити всю країну системою роздільного збирання упаковки та відновлення цих відходів, а отже перейти до економіки замкненого циклу. Відтак мільйони тонн ресурсоцінних матеріалів, таких як

папір, картон, пластик, скло, метали, деревина, не захоронюватимуться на полігонах, а отримуватимуть “друге життя”. Вони ставатимуть сировиною для вироблення нових продуктів.

“Розширена відповідальність виробника вже понад 30 років доводить свою ефективність у країнах Європейського Союзу. Україна на сьогодні є єдиною країною в Європі, де такий підхід не впроваджений. При цьому, відходи упаковки складають від третини до майже половини побутових відходів, які продукують українці. І ці відходи опиняються на звалищах. Рухаючись до ЄС, впроваджуючи принципи Європейського зеленого курсу та стаючи на шлях побудови економіки замкненого циклу, маємо виправляти ситуацію. За різними експертними оцінками, систему розширеної відповідальності виробника цілком можливо повністю “поставити на рейки” за 5–7 років”, – прокоментував Міністр Руслан Стрілець.

Розроблений законопроект імплементує в українське законодавство європейські підходи, а саме директиви: 94/62/ЄС «Про упаковку та відходи упаковки»; 2018/852/ЄС про внесення змін до директиви щодо упаковки та відходів упаковки в рамках сприяння переходу ЄС до економіки замкненого циклу.

Суть розширеної відповідальності виробника в тому, що саме той, хто виробив упаковку та продукцію в ній, має забезпечити її приймання, роздільне збирання, сортування, підготовку до повторного використання та відновлення. Тобто цей обов’язок переходить від держави до виробника продукції. А отже за такі відходи українці більше не платитимуть.

Щоб виробникам було легше справитися з цим завданням і передбачено створення організацій розширеної відповідальності виробника. Як вони

мають працювати та яких правил дотримуватися – визначено у законопроекті.

Впровадження розширеної відповідальності стимулюватиме виробників створювати необхідну інфраструктуру для збирання, сортування та обробки відповідних відходів, а також змінювати підходи до виробництва упаковки – щоб її можна було відновити та використати повторно.

У документі окреслено нові вимоги до упаковки для зменшення рівня небезпечних речовин в ній, а також для можливості її подальшого рециклінгу. Передбачено обов'язкове маркування упаковки, встановлені мінімальні цільові показники рециклінгу, які щороку мають виконувати виробники тощо.

Що відноситься до упаковки, яку збиратимуть та перероблятимуть ОРВВ: це не лише звичні для всіх паперові чи пластикові пакети, харчова плівка чи алюмінієва фольга. Законопроект передбачає і РВВ, наприклад, для коробок під солодощі та коробок для сірників, “тимчасових” горщиків для квітів, в яких їх продають та перевозять, і навіть, для вішалок, що продаються разом з одягом. Частиною упаковки вважатиметься і щіточка для туші, що є частиною кришки контейнера тощо.

Наразі законопроекту потрібно пройти шлях погодження та прийняття народними депутатами. Однак з набранням ним чинності, в Україні розпочнуться не точкові, а системні зміни.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/v-ukrayini-vprovadzhu-yut-rozshyrenu-vidpovidalnist-vyrobnyka-uryad-shvalyv-zakonoprojekt-pro-upakovku-ta-vidhody-upakovky/>

Руслан Стрілець взяв участь у другому засіданні Міжнародної робочої групи щодо екологічних наслідків війни

Міністр захисту довкілля та природних ресурсів України Руслан Стрілець взяв участь у другому засіданні Міжнародної робочої групи щодо екологічних наслідків війни під співголовуванням керівника Офісу Президента України Андрія Єрмака та экс-віце-прем'єр-міністра, колишнього міністра закордонних справ Швеції Маргот Вальстрем.

У засіданні також узяли участь: Президент Ірландії в 1990–1997 роках Мері Робінсон, комісар ЄС з питань довкілля, океанів і рибальства Віргініюс

Сінкевічюс, професор, генеральний директор Європейського кліматичного фонду Лоранс Тубіана, міністр навколишнього середовища та зміни клімату Бразилії у 2010–2016 роках Ізабелла Тейшейра, віце-президент Європейського парламенту Гайді Гаутала, член парламенту Швеції Ребекка ле Муан, Генеральний прокурор Андрій Костін, радники керівника Офісу Президента Дарія Зарівна та Олександр Бевз

Відкриваючи засідання, Андрій Єрмак зазначив, що продовження російської агресії постійно збільшує кількість злочинів проти українського довкілля, тому ефективність діяльності цієї Міжнародної робочої групи надзвичайно важлива.

«Екологічний напрям має на меті розробку та впровадження цілісного плану екологічного відновлення України від наслідків війни. Відповідні механізми, що будуть розроблені й застосовані для України, мають бути універсальними та ефективно запобігати злочинам проти довкілля у світі, бути відображеними у відповідних резолюціях Генасамблеї ООН та інших документах системи міжнародного права», – переконаний він.

Руслан Стрілець повідомив, що за останні 2,5 місяці сума шкоди довкіллю зросла майже на 1,5 млрд доларів США. Сьогодні це вже 57 млрд доларів США. І це далеко не остаточні цифри.

За словами Руслана Стрільця, сьогодні триває робота над розробкою та впровадженням цілісного плану екологічного відновлення України від наслідків війни:

Продовжуємо адвокацію пункту 8 Формули миру Володимира Зеленського;

Працюємо з міжнародними партнерами. Місія ЮНЕП уже підготувала проєкт оцінки наслідків для довкілля від підриву Каховської ГЕС. На основі цього звіту вони мають розробити програму відновлення довкілля;

Почали часткове відновлення екосистем:

- відновлюємо ліси там, де це можливо. За Програмою Президента Володимира Зеленського «Зелена країна» цього року відтворено ліс на майже 16 тисяч гектарів.
- силами працівників нацпарків засіяли сотні гектарів дна Каховського водосховища однорічними рослинами. Це допоможе запобігти пиловим бурям та розповсюдженню чужорідних видів.

“Довкілля не має кордонів. Тож сьогодні ми працюємо задля майбутнього усього світу”, – зауважив Руслан Стрілець.

За підсумками засідання було ухвалено рамковий документ Міжнародної робочої групи щодо екологічних наслідків війни

Джерело: https://www.president.gov.ua/storage/j-files-storage/01/20/45/e763357d648c04ac25db118120df330d_1694848461.pdf

«Хай небо буде мирним, а Україна чистою!»: команда Міндовкілля долучилась до Всесвітнього дня прибирання

16 вересня 2023 року в Україні відбулась найбільша соціальна екологічна подія – Всесвітній день прибирання. Десятки тисяч громадян у 24 регіонах разом з 70 мільйонами учасників у 191 країні світу вийшли на толоки у своїх подвір'ях, парках чи зелених зонах.

До Всесвітнього дня прибирання у столиці долучився 2741 учасник, було зібрано та вивезено 3002 м/куб сміття, комунальні підприємства задіяли 96 одиниць техніки, а також було висаджено 67 зелених насаджень.

Перший заступник Міністра Олександр Краснолуцький, заступники Міністра Вікторія Кирєєва та Сергій Власенко разом з фахівцями Міндовкілля, Всеукраїнським молодіжним рухом Let's do it, Ukraine та небайдужими громадянами 16 вересня прибрали локацію біля ВДНГ у столиці.

До акції, навіть, приєднувалися українці за кордоном, зокрема, три локації у Німеччині, а також Естонії, ОАЕ, Українці в Італії та інших країнах. Таким чином українці подякували приймаючим містам та мали змогу зустрітися зі своїми співвітчизниками.

“Дуже радує, що попри таку складну ситуацію в країні для українців усе ж залишається важливим питання чистоти довкілля. Про це свідчить той факт, що з роками кількість людей, які долучаються до Всесвітнього дня прибирання лише збільшується. Але важливо, що такі заходи не суто про прибирання, це більше про формування в українців екосвідомості та екозвичок. Адже чисто не там, де прибирають, а там, де не сміять”, – зазначив перший заступник Міністра Олександр Краснолуцький.

Станом на 17 вересня під час традиційних толок учасники очистили 4172 локації у 24 областях України. У Києві силами волонтерів за підтримки КМДА очистили 60 локацій. До Всесвітнього дня прибирання у столиці долучився 2741 учасник, було зібрано та вивезено 3002 м/куб сміття, комунальні підприємства залучили 96 одиниць техніки, а також було висаджено 67 зелених насаджень.

“Сьогодні захист довкілля – на часі, як ніколи! Наша країна щодня потерпає від збитків довкіллю, наше довкілля зруйноване. Потрібно разом балансувати екосистему, тому що це все впливає на наше життя, здоров'я, їжу, воду, повітря тощо. Саме проведення Всесвітнього дня прибирання в

Україні показує всьому світові, що українці готові боротися за свою землю, за своє довкілля і ми всі прагнемо жити у чистоті та добробуті. Екологічно відповідально до Перемоги!” – зазначила координаторка Всесвітнього дня прибирання в Україні Юлія Мархель.

Всесвітній день прибирання в Україні за 5 років об’єднав 1 082 501 людину, учасники прибрали Україну від 4647 тонн сміття та 456,5 тонн знайденого відправили на вторинну переробку.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/haj-nebo-bude-myrym-a-ukrayina-chystoyu-komanda-mindovkillya-doluchylas-do-vsesvitnogo-dnya-prybyrannya/>

Міндовкілля та ПРООН навчають українських фахівців планувати заходи з адаптації до зміни клімату

Напередодні [UN Climate Ambition Summit 2023](#) Міністерством захисту довкілля та природних ресурсів України спільно з Програмою розвитку ООН у рамках проекту EU4Climate провела дводенний тренінг, присвячений плануванню адаптації до зміни клімату на місцевому рівні.

У тренінгу взяли участь представники 7 міст України: Києва, Вінниці, Хмельницького, Івано-Франківська, Луцька, Запоріжжя, яке знаходиться неподалік лінії фронту, а також Бучі, яка була звільнена з російської окупації.

З допомогою провідних експертів проектів EU4Climate, “Угода мерів Схід” та APENA3 учасники тренінгу визначили пріоритетні заходи з адаптації до зміни клімату та інтегрували ці заходи до Планів дій сталого енергетичного розвитку та клімату (SECAP) кожного з міст-учасників.

Відкриваючи захід, Вікторія Киреєва, заступниця Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України, висловила вдячність міжнародним партнерам за підтримку України у впровадженні реформ у кліматичній політиці.

“Нашою стратегічною ціллю є післявоєнне зелене відновлення України за принципом “відбудувати краще, ніж було до війни”. Кліматична складова є обов’язковою умовою виділення фінансування для такої відбудови, зокрема, за програмою Європейського Союзу Ukrainian Facility. Тому я вдячна керівництву міст України, які вже працюють у цьому напрямку. Дуже рада бачити серед учасників тренінгу делегацію з Бучі – міста, яке пережило російську окупацію, і тепер під час відбудови планує заходи з адаптації до зміни клімату”. Програма розвитку ООН в Україні організувала навчання для міст України у рамках регіонального проєкту Європейського Союзу [EU4Climate](#). Проєкт ЄС “[Угода мерів Схід](#)”, проєкт APENA3 та Команда підтримки реформ Міндовкілля надали підтримку в підготовці цієї серії тренінгів.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/mindovkillya-ta-proon-navchayut-ukrayinskyh-fahivtsiv-planuvaty-zahody-z-adaptatsiyi-do-zminy-klimatu/>

Реформа управління відходами триває: розпочато обговорення технічних вимог до сміттєспалювальних установок в Україні

Відповідний проєкт постанови Уряду вже [опублікований](#) на сайті Міністерства.

Йдеться про основні вимоги, яких дотримуватимуться підприємства, що експлуатуватимуть стаціонарні або мобільні установки спалювання та сумісного спалювання відходів. Адже їх використання не повинно завдавати шкоди ні довкіллю, ні здоров’ю людини.

Для переважної більшості установок зі спалювання відходів відомі як “сміттєспалювальні заводи”. В Україні фактично є лише один такий завод – “Енергія”, який працює з 1987 року.

“В рамках реформи будівництво таких, навіть сучасних, заводів не пріоритетне для нашої країни. Ми, першочергово, робимо акцент на створенні нових сміттеобробних потужностей. Однак рухаючись до ЄС,

Україна розпочала велику реформу та зобов'язалася повністю імплементувати європейське законодавство у цій сфері. Тож маємо якісно врегулювати й питання функціонування сміттєспалювальних установок”, – прокоментувала заступниця Міністра Вікторія Киреєва.

За її словами, умови спалювання відходів в Україні повинні відповідати європейським стандартам екологічної безпеки, зокрема вимогам Директиви 2008/98/ЄС про відходи; Директиви 2010/75/ЄС про промислові викиди та Імплементативного рішення Європейської комісії 2019/2010 про встановлення висновків щодо найкращих доступних методів для спалювання відходів.

Тож із прийняттям відповідної постанови, якщо такі заводи й створюватимуть в Україні, то лише із застосуванням найкращих доступних технологій та методів управління. А оператори впроваджуватимуть заходи зі скорочення викидів та скидів, здійснюватимуть постійний моніторинг роботи установок і вимірюватимуть показники стану повітря, підземних та поверхневих вод, ґрунтів, запахів, шумового забруднення тощо.

Європейські країни вже давно дотримуються ієрархії управління відходами, де на першому місці стоїть запобігання утворенню відходів, далі підготовка та їх переробка, і лише у винятковому випадку захоронення на полігонах. Четвертим щаблем цієї ієрархії є “інша утилізація, в т.ч. шляхом відновлення енергії”, куди й підпадає спалювання відходів.

Так, наразі у ЄС відходять від практики створення нових сміттєспалювальних заводів, але й повністю не відмовляються від використання вже збудованих.

Наприклад, у м. Брно розташована одна з 4 компаній у сфері управління відходами Чехії. Обробка відходів тут здійснюється шляхом їх спалювання та вироблення електроенергії та тепла для містян. Моніторинг роботи цього підприємства працівники здійснюють 27/4, а за допомогою встановлених постів моніторингу постійно контролюють стан атмосферного повітря поруч.

Спалювальна установка обробляє 250 тис. тонн відходів на рік, з них 100 тис. тонн – саме з м. Брно. При цьому 1 година роботи котла забезпечує опалення одну чеську школу протягом усього січня. Загалом з цієї установки обігривається 40 тис. домівок у м. Брно та забезпечується електроенергією до 20 тис. домівок.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/reforma-upravlinnya-vidhodamy-tryvaye-rozpochato-obgovorennya-tehnichnyh-vymog-do-smittyespalyvalnyh-ustanovok-v-ukrayini/>

Багатовимірний технічний діалог Україна-ЄС триває: серед нагальних питань стан імплементації горизонтального законодавства

Міндовкілля та Генеральний директорат Єврокомісії з питань навколишнього середовища (DG ENVI) провели третій технічний діалог між українськими та європейськими експертами. Ключова тема консультацій – імплементація горизонтального законодавства, яке є основою всієї екологічної політики ЄС. Серед основних його інструментів – проведення оцінки впливу на довкілля та стратегічної екологічної оцінки, транскордонна

співпраця, механізми екологічної відповідальності, доступ громадськості до інформації та участь у прийнятті рішень.

“Деякі з цих інструментів дуже добре відомі Україні та вже врегульовані в національному законодавстві. Наприклад, впровадження процедур ОВД та СЕО свого часу були ключовими реформами, які наразі успішно реалізовані в країні. Ми розуміємо, що ці інструменти будуть ключовими під час післявоєнної “зеленої” відбудови. Нагальними для нас також залишаються питання екологічного контролю та відповідальності”, – зазначив заступник Міністра з питань європейської інтеграції Євгеній Федоренко.

Він також розповів європейським колегам про результати проведеного Міндовкіллям селф-скринінгу щодо відповідності довкілльового національного законодавства європейському. Комплексний звіт вже опрацьовується Урядовим офісом координації європейської та євроатлантичної інтеграції. Після його верифікації, експерти розпочнуть роботу над Національною програмою з адаптації українського законодавства до права ЄС та над виробленням конкретного плану дій. Тож технічні діалоги з Європейською Комісією є важливими для врахування кращого європейського досвіду та нових тенденцій при напрацюванні цих документів.

У рамках консультацій між Україною та Європейською комісією експерти:

поділилися ключовими нововведеннями, які впроваджені у горизонтальне законодавство на рівні ЄС.

Наприклад, щодо перегляду деяких вимог до звітів з ОВД; можливості та необхідності систематизації всіх екологічних оцінок, які проводяться відповідно до різних європейських Директив (Оселищної та Пташиної Директиви, Директиви 2010/75/єс про промислові викиди та Директиви 2011/92/ЄС щодо оцінки впливу на довкілля тощо); нової поправки до Оргуської конвенції щодо генетично-модифікованих організмів тощо.

звернули увагу на важливості врахування практики Європейського суду з прав людини у справах щодо доступу до публічної інформації у процедурах ОВД та СЕО;

надали рекомендації щодо реалізації Україною вимог Оргуської конвенції в умовах війни. Зокрема, під час проведення процедури ОВД;

поділилися досвідом Італії у організації проведення оцінки впливу на довкілля.

Європейські експерти також погоджуються, що ОВД та СЕО стануть невід'ємними інструментами відбудови України з урахуванням принципів Європейського зеленого курсу. Адже саме ці два механізми забезпечують рух ЄС до довготривалих сталих рішень та допоможуть й нашій країні слідувати цим курсом.

Нагадаємо, початок двосторонніх консультацій між Європейською комісією та Міндовкіллям був анонсований ще у лютому поточного року на спільному брифінгу Міністра захисту довкілля та природних ресурсів України Руслана Стрільця та Комісара ЄС з питань навколишнього середовища, океанів і рибальства Virginijus Sinkevičius.

Перший технічний діалог щодо імплементації водного законодавства ЄС відбувся у квітні. Наступний, щодо гармонізації українського законодавства у сфері управління відходами, – у червні поточного року.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/bagatovymirnyj-tehnicznyj-dialog-ukrayina-yes-tryvaye-sered-nagalnyh-pytan-stan-implementatsiyi-goryzontalnogo-zakonodavstva/>

Як війна вплинула на якість повітря в Україні

Громадська організація «Збережи Дніпро» провела дослідження щодо того, як повномасштабна війна вплинула на якість повітря в Україні.

Презентація дослідження відбулася на пресконференції в Укрінформі.

"Питання якості повітря - це питання нашого виживання. На сьогодні у повітрі є багато різних домішок, величезна кількість цих домішок шкідлива і наражає нас на різні захворювання. Це можуть бути і оксид нітрогену, і бензопірен, і формальдегід, тобто те, чим дихати категорично не можна. Це викликає величезну купу захворювань - ларингіти, тонзиліти, бронхіальну астму, пневмонію. Ми починаємо лікуватися, а насправді ці захворювання викликані тим, чим ми дихаємо. Саме питання визначення складу атмосферного повітря в конкретній місцевості в конкретний момент, використовуючи сучасні технології, поставила перед собою ГО SaveDnipro", - сказала на початку презентації дослідження доктор технічних наук, завідувачка кафедри [екології](#) Національного транспортного університету Вікторія Хрутьба. Як зазначив на презентації незалежний експерт, аналітик проекту Олександр Рак, ціллю дослідження було зібрати всі наявні дані та проаналізувати їх і викласти у тому форматі, який буде зрозумілим іншим спеціалістам чи людям, які не мають профільного фаху.

Читайте також: [Україні важливо не втратити доказів екологічних злочинів Росії - експерт](#)

Так, зокрема, були проаналізовані звіти викидів забруднюючих джерел від стаціонарних джерел викидів, які надає Держслужба статистики, що збирає дані підприємств. Водночас, за словами Рака, проблема полягає у тому, що з тимчасово окупованих територій ці дані отримати наразі неможливо, хоча певна кількість підприємств продовжує роботу.

Також були проаналізовані дані систем громадського та комунального моніторингу, дані Гідрометцентру. Окрім того, в рамках дослідження було

проаналізовано вплив екологічних злочинів на стан атмосферного повітря в Україні. Зокрема, дослідники аналізували інформацію про ті злочини, про які є публічна інформація - це ракетні, бомбові, артилерійські удари по нафтобазах, промислових підприємствах, інфраструктурних об'єктах.

"Нашою ціллю було за допомогою існуючих станцій громадського моніторингу знайти це перевищення (небезпечних речовин у повітрі - ред). Коли внаслідок удару, наприклад, по нафтобазі під час горіння пального або нафти виділяються певні забруднюючі речовини, які може зафіксувати одна з найближчих станцій моніторингу. Наша задача була - показати, що це вплив конкретних злочинів", - сказав Рак.

Як повідомила на пресконференції екологічна директорка ГО SaveDnipro Анастасія Скок, у 2021 році за викидами в повітря від стаціонарних джерел в Україні лідирували Маріуполь, Кривий Ріг, Бурштин на Івано-Франківщині, Курахове та Покровськ на Донеччині. У 2022 році, за її словами, картина змінилася. Так, дані щодо викидів від стаціонарних джерел не змінилися суттєво у Бурштині. Водночас дані по стаціонарних джерелах в окупованих на 2022 рік містах, чи тих регіонах, які знаходяться у прифронтовій зоні, стали нижче, що, за словами Скок, свідчить про зупинку або обмеження роботи підприємств.

Наразі, за даними дослідження, Донецька область є лідером зі зменшення викидів від стаціонарних джерел, оскільки там робота підприємств припинилася, також така тенденція фіксується у Дніпропетровській та Миколаївській областях. Водночас, як зазначила Скок, на заході країни такі показники зросли, що пояснюється тим, що частка підприємств була релокована в західні регіони, а також внутрішньою міграцією людей, які перемістилися у західні прикордонні регіони разом з автівками, які також є джерелами викидів.

Джерело: <https://www.ukrinform.ua/rubric-society/3764934-u-kievi-prezentovali-doslizenna-pro-vpliv-vijni-na-akist-povitra-v-ukraini.html>

Надрокористування в Україні має бути сталим, зі збереженням балансу між економічними інтересами країни та захистом довкілля. Втілена реформа галузі саме про це.

Про це Міністр Руслан Стрілець заявив під час участі на Mining Day. Він разом із головою Комітету Верховної Ради з питань екологічної політики та надрокористування Олегом Бондаренком, головою Держгеонадр Романом Опімахом, громадськістю та бізнесом на Mining Day підбили проміжні результати та

окреслили подальший вектор руху реформи у галузі надрокористування.

“Наприкінці 2022 року Верховна Рада України схвалила довгоочікуваний для галузі євроінтеграційний Закон № 2805-IX. Він вніс важливі зміни до Кодексу України про надра та створив усі передумови, аби галузь розвивалася на європейському рівні”, – зазначив Руслан Стрілець.

За його словами, основний принцип розвитку галузі – це комфортне співіснування трьох стейкхолдерів:

держави, яка формує законодавче підґрунтя;

бізнесу, який розуміє, що європейські правила не діють без розуміння принципів сталого розвитку;

громадськості, яка має важелі адекватного контролю відповідно до Організації Конвенції.

Руслан Стрілець назвав декілька цифр, які демонструють реальну динаміку реформи. За майже 9 місяців Держбюджет отримав понад 1,8 млрд гривень:

Це на 74% більше від минулого року.

Та на 21% більше від довоєнного 2021 року.

За результатами опитування від “European Business Association”, більшість представників ринку оцінили реформу у 6,26 балів за 10-бальною шкалою. Це висока оцінка результатів спільної роботи. Проте перед нами нелегкий шлях подальших трансформацій. Тож продовжуємо спільно будувати сучасні європейські «правила гри» для всіх учасників.

Джерело: <https://mepr.gov.ua/nadrokorystuvannya-v-ukrayini-maye-buty-stalym-zi-zberezhennyam-balansu-mizh-ekonomichnymy-interesamy-krayiny-ta-zahystom-dovkillya-vtilena-reforma-galuzi-same-pro-tse/>

У СВІТІ

Стародавні шрі-ланкійські «резервуарні каскади» борються з посухою

Гідравлічна система Шрі-Ланки, якій 2000 років, використовує природні особливості для збирання та зберігання дощової води. У світі, що стрімко теплішає, це рятувальний круг для сільських громад.

Щороку в квітні в селі Маелія на північному заході Шрі-Ланки Пінчал Велдурелаж Сірівардене збирає свою громаду в тіні великого баньяна. З дерева відкривається вид на створену людиною водойму, яка називається вева, що означає резервуар або «цистерна» сингальською мовою. Вева простягається поряд із рисовими полями села на 175 акрів (708 200 кв. м) і наповнюється дощовою водою попередніх місяців. Але сільський резервуар не працює сам. Це частина давньої гідравлічної мережі, яка називається еллангава, або «резервуарна каскадна система». Таким чином, штучне озеро в Маелії з'єднується з меншими, створеними людиною водоймами вище за течією у вододілі. Разом із ретельно керованим природним оточенням ці взаємопов'язані сховища дозволяють збирати дощову воду, ділитися та повторно використовувати на місцевості. [Link](#)

Як Меделлін перемагає спеку за допомогою використання зелених коридорів

Зелені коридори Медельїну були вихвалені за їх охолодження та екологічні переваги. Наскільки добре працює проект і чого можуть навчитися інші міста?

Медельїн, друге за величиною місто Колумбії після Боготи, розпочав свою програму «зелених коридорів» у 2016 році через стурбованість забрудненням повітря та підвищенням спеки. Він складається з [понад 30 зелених коридорів](#), які з'єднують нещодавно озеленені узбіччя доріг, вертикальні сади, струмки, парки та прилеглі пагорби. Спочатку проект передбачав посадку [близько 120 000 окремих рослин і 12 500 дерев](#) на дорогах і в парках, а до 2021 року по всьому місту висадку [2,5 мільйона нових рослин меншого розміру і 880 000 дерев](#). Ідея полягала в тому, щоб об'єднати зелені зони міста через проспекти та вулиці, оточені за деревами та тінню. За даними місцевого уряду, у 2022 році початкові інвестиції у створення проекту [коштували 16,3 мільйона доларів США](#) (13,2 мільйона фунтів стерлінгів), а вартість річного обслуговування становила 625 000 доларів США (504 000 фунтів стерлінгів).

Зараз проект став відомим у всьому світі завдяки вражаючим результатам охолодження міста. Окрім зменшення спеки, експерти кажуть, що це обіцяє покращити якість повітря та повернути в місто дику природу.

У період зростаючої стурбованості хвилями спеки, пов'язаними зі зміною клімату, [особливо в містах, де вплив міського теплового острова може ще більше підвищити температуру](#), підхід Медельїна до зелених коридорів пропонує недороге популярне рішення, яке інші міста все більше прагнуть повторити.

Чи може це бути моделлю кліматично стійкого міста майбутнього?

Серхіо Ороско, міністр охорони навколишнього середовища Медельїна у 2016-2019 роках, каже, що результати проекту його дуже здивували. «Зниження температури в деяких зонах більш ніж на 3°C (5,4F) було більшим, ніж ми очікували», — каже він. «Ми також побачили повернення тварин, яких тут не бачили багато років». [Link](#)

Вітер Балтійського моря та абсолютно новий кліматичний закон: ось чому Естонія стала нашою Зеленою країною місяця

Від електронного лідера до зеленого лідера, ця «багата природою» європейська нація стала нашою країною місяця у вересні.

Ви можете бути здивовані, дізнавшись, що Естонія посідає третє місце у світі за кумулятивними викидами на населення, викинувши 1394 тонни CO₂ до 2021 року, згідно з аналізом Carbon Brief.

Великі запаси горючих сланців у маленькій балтійській країні були неоднозначним благом; надаючи йому високий ступінь енергетичної незалежності, одночасно вбудовуючи глибоко вуглецевоємку спадщину.

Але Естонія прагне залишити свої брудні практики (що є частково часткою її радянської окупації) позаду.

Вторгнення Росії в Україну прискорює зелений перехід Естонії

Вторгнення Росії в [Україну](#) в 2022 році ясно показало, що «ми не можемо тримати всі яйця в одному кошику в енергетичному секторі», — розповідає Euronews Green Крісті Клаас, заступник генерального секретаря з питань зеленого переходу в Міністерстві клімату Естонії.

Війна стала каталізатором енергетичного переходу країни, який і до того вже йшов повним ходом.

За часів прем'єр-міністра Каї Каллас Естонія зобов'язалася (у 2021 році) припинити видобуток нафтового піску до 2040 року. А (у 2022 році) вона пообіцяла досягти 100-відсоткового [відновлюваного джерела електроенергії](#) до 2030 року – першої серед країн Центральної та Східної Європи за рівнем чистої енергії повідомляє мозковий центр Ember.

20 вересня Естонія почала процес запровадження [кліматичного закону](#), розлучившись тим самим із меншістю європейських країн, які його ще не мають.

Закон ляже в основу найскладніших рішень країни, допомагаючи їй досягти цілей щодо поступової відмови від горючих сланців, а також вкрай необхідних інвестицій у [житло](#) та транспорт. [Link](#)

«Забруднення повітря пластиком»: дослідження свідчить, що мікропластик у хмарах може посилити кліматичні зміни

Наявність крихітного пластику в хмарах створює ризик зараження «усього, що ми їмо та п'ємо», кажуть дослідники.

Мікропластик виявлено в хмарах, де, за словами вчених, він може сприяти зміні клімату.

Дослідники виявили кілька типів полімерів і каучуку у воді в хмарній воді навколо гори Фудзі, найбільшої гори Японії, і гори Ояма.

Їхнє дослідження, опубліковане в журналі Environmental Chemical Letters, доповнює зростаючу кількість доказів того, що забруднення пластиком проникло в більшість екосистем на Землі.

Фрагменти пластику розміром менше 5 мм (розміром приблизно з насіння кунжуту) були знайдені в найвіддаленіших куточках планети та в найінтимніших частинах людського тіла, включаючи [кров](#), легені та плаценту вагітних жінок.

«Наскільки нам відомо, це дослідження є першим, у якому було виявлено переносимі повітрям мікропластики в [хмарній](#) воді як у вільній

тропосфері, так і в атмосферному прикордонному шарі», — пишуть вчені.
[Link](#)

«Я ніколи не бачив нічого подібного»: будинки заповнені брудом і відключення електроенергії після шторму у Греції

Прем'єр-міністр каже, що Греція затьмарена стихійними лихами, спричиненими зміною клімату, такими як шторм Еліас.

Другий потужний шторм менш ніж за місяць обрушився на частини центральної Греції в четвер, змітаючи дороги, руйнуючи мости та затоплюючи тисячі будинків.

Шторм під назвою «Еліас» спричинив масштабну повінь у центральному місті Волос і залишив сотні людей заблокованими в прилеглих гірських селах. За словами влади, пожежна служба провела численні операції з порятунку та евакуації.

Також рятувальники шукали в гірській місцевості пілота приватного вертольота, який зник у негоду.

Погана погода на початку цього місяця вразила ту саму територію, внаслідок чого загинули 16 людей і завдано [збитків](#) фермам та інфраструктурі на суму понад 2 мільярди євро.

Влада повідомила, що цього разу загиблих немає і що, окрім пілота, ніхто з жителів постраждалих регіонів не вважається зниклим безвісти.

Військові та муніципальні бригади кинулися до затоплених районів. Вони помістили жертв повені, багато з них похилого віку, в шлюпки або ковші екскаватора, щоб доставити їх у безпечне місце. Загалом 280 людей вивезли в безпечні райони, повідомили в [пожежній службі](#). [Link](#)

НАУКА І ТЕХНІКА

Що таке хвороба X? Експерти пояснюють, як зміна клімату може спровокувати наступну пандемію

Зміна клімату зробить захворювання більш поширеними та смертоносними. Ось які ризики – і що ми можемо з ними зробити.

Експерти попереджають, що кліматична криза погіршить більшість захворювань і може спровокувати наступну смертельну пандемію.

Всесвітня організація охорони здоров'я (ВООЗ) вже відстежує нові загрози під зловісним прапором «хвороби X». Термін відноситься до невідомого збудника, який може викликати серйозну міжнародну епідемію.

Хоча поки неясно, в якій формі це може бути, вчені стежать за родинами вірусів і бактерій і почали розробляти вакцини як страховку

Одним із найімовірніших кандидатів на наступну пандемію є зоонозні віруси, які переходять від тварин до людей.

У міру нагрівання планети більшість [хвороб](#), особливо зоонозні різновиди, стануть більш поширеними.

Сім способів впливу зміни клімату на хвороби

1. Тварини і люди змушені зблизитися
2. Патогени «скриньки Пандори» у відмерзаючій тундрі
3. Повінь поширює хвороби, що передаються водою (і перелив стічних вод)
4. Тепла погода збільшує чисельність комарів і кліщів
5. Потепління океану призводить до смертельного цвітіння водоростей
6. Хвилі спеки породжують «термостійкі» віруси

7. Імунна система людини в умовах стресу [Link](#)

29 вересня 2023 року вчетверте відзначається Міжнародний день поінформованості про марнування їжі та харчові відходи (IDAFLW)

Зупиніть харчові відходи! Для людей і планети.

IDAFLW 2023 буде проходити в той час, коли світова економіка стикається з величезним тиском через зміну клімату, конфлікти, уповільнення та спади, а також високі ціни на продукти харчування, посилені пандемією COVID-19 і триваючою війною в Україні.

У звіті про стан продовольчої безпеки та харчування у світі за 2023 рік підкреслюється, що до 783 мільйонів людей по всьому світу стикалися з голодом у 2022 році, а понад 3,1 мільярда людей не могли дозволити собі здорове харчування у 2021 році. Хоча голод і продовольча безпека тривають, приблизно 13 відсотків продовольства в світі втрачається в ланцюжку постачання від періоду після збору врожаю до етапу роздрібною торгівлі; ще 17 відсотків харчових продуктів викидається в домогосподарствах, закладах громадського харчування та в роздрібній торгівлі. [Link](#)

План ООН передбачає значне скорочення викидів у будівельному секторі – найбільш забруднюючому та найскладнішому для декарбонізації

Найробі, 12 вересня 2023 р. – Швидка урбанізація в усьому світі означає, що кожні п'ять днів у світі з'являються будівлі, еквівалентні розміру Парижа, причому сектор антропогенного середовища вже відповідає за 37 відсотків глобальних викидів. У звіті, опублікованому сьогодні Програмою ООН з навколишнього середовища (ЮНЕП) і Єльським центром екосистем + архітектури (Yale SEA) під Глобальним альянсом будівель і будівництва (GlobalABC), пропонуються рішення для декарбонізації будівель і будівельного сектору та зменшення відходів. він породжує. Звіт «Будівельні матеріали та клімат: будівництво нового майбутнього» пропонує політикам, виробникам, архітекторам, забудовникам, інженерам, будівельникам і переробникам тристороннє рішення для зменшення викидів «втіленого вуглецю» та негативного впливу на природні екосистеми від виробництва та застосування будівельних матеріалів (наприклад, цементу, сталі, алюмінію, деревини, біомаси):

Уникайте відходів за допомогою циклічного підходу: менше будувати шляхом перепрофілювання існуючих будівель є найціннішим варіантом, який генерує на 50-75 відсотків менше викидів, ніж нове будівництво;

сприяти будівництву з використанням меншої кількості матеріалів і з матеріалами, які мають нижчий вуглецевий слід, і полегшують повторне використання або переробку.

Перехід до етичних і екологічно чистих відновлюваних біоматеріалів, включаючи деревину, бамбук і біомасу. Перехід до належного використання біоматеріалів може призвести до сукупного скорочення викидів у багатьох регіонах до 40 відсотків у цьому секторі до 2050 року. Однак потрібне більше розширення законодавства та фінансова підтримка, щоб забезпечити широке впровадження будівель з відновлюваних біотехнологічних матеріалів.

Покращити декарбонізацію звичайних матеріалів, які неможливо замінити. В основному це стосується переробки бетону, сталі та алюмінію – трьох галузей, на які сьогодні припадає 23 відсотки загальних глобальних викидів, – а також скла та цегли. Пріоритети мають бути електрифікація виробництва за допомогою відновлюваних джерел енергії, збільшення використання повторно використаних і перероблених матеріалів, а також масштабування інноваційних технологій. Трансформація регіональних ринків і будівельних культур має вирішальне значення через будівельні норми, сертифікацію, маркування та навчання архітекторів, інженерів і будівельників циклічним практикам. [Link](#)

Дощові черв'яки допомагають виробляти стільки ж зерна, скільки Росія, кажуть дослідники

Скромні істоти, які розщеплюють органічні речовини та аерують ґрунти, дають 6,5% світового врожаю зерна.

Внесок дощових черв'яків у світовий урожай зерна збігається з російським, згідно з дослідженням, яке задокументувало їхню величезну роль у

виробництві їжі.

За словами дослідників, це становить 140 мільйонів тонн їжі на рік, що зробило б дощових черв'яків четвертим за величиною світовим виробником, якби вони були країною. У 2022 році Росія виробила 150 млн тонн, а цього року очікує виробити 120 млн тонн.

Відповідно до [дослідження, опублікованого на цьому тижні в Nature Communications](#), безхребетні тварини, що живуть у ґрунті, забезпечують 6,5% врожаю зерна. Культури включають рис, кукурудзу, пшеницю та ячмінь. Якщо середній буханець хліба складається з 15 скибочок, це означає, що по одному на буханець залежить від активності черв'яків.

Дощові черв'яки сприяють вирощуванню 2,3% бобових культур, до яких належать соя, горох, нут і сочевиця. Ймовірно, це менше, оскільки бобові можуть фіксувати власний азот, що робить їх менш залежними від черв'яків, кажуть дослідники.

Коли черв'яки риють нори та живляться під землею, вони розщеплюють органічні речовини та аерують ґрунти, підвищуючи родючість і роблячи поживні речовини доступними для менших організмів. Вони також допомагають ґрунту захоплювати та утримувати воду. [Link](#)

Найбільша та найсмердючіша квітка у світі під загрозою зникнення, кажуть вчені

42 відомі види рослини-паразита раффлезії, відомої як трупна квітка, знаходяться під загрозою зникнення через знищення лісових середовищ існування. Паразитична, невловна та випромінює приголомшливий запах гнилої плоті, раффлезія, яку часто називають мертвою квіткою, протягом століть захоплювала ботаніків. Тепер вчені попереджають, що він знаходиться під загрозою зникнення, і закликають до дій, щоб врятувати його. [Link](#)